

Naam: I. van Tuinen/R. Schrijver
Datum: 8 juni 2017
Sector/team/teamonderdeel: CCA Concerncontrol en Advies
Telefoonnummer: 541077

Voorstel aan de raad

Onderwerp
Hoofdpogave
Portefeuillehouder

Perspectiefnota 2017
Saneren en innoveren
A.J. Gerritsen

Samenvatting raadsvoorstel

We zien dat ons beleid werkt. Het lukt in Almelo om via de wijkteams het beroep op Wmo-taken terug te dringen. Maar we zien ook in Almelo het beeld uit landelijke rapporten: het ontstaan van tekorten op alle drie de decentralisaties omdat de Rijksbudgetten te snel krimpen. Uitkomen met de Rijksbudgetten voor de decentralisaties zou een aanvullende bezuinigingsopgave van 10 miljoen betekenen. Wij willen een balans vinden tussen financieel herstel van de stad en het blijven ontwikkelen van de stad. Dat vraagt om eigen oplossingen, om samen actief te lobbyen voor toereikende rijksbudgetten, om inhoudelijk samen te werken met de Provincie Overijssel en om investeringen uit te stellen. In deze perspectiefnota heeft het college geen structurele investeringen opgenomen. Voor zaken die onuitstelbaar en incidenteel zijn, doet het college voorstellen.

Voorgesteld raadsbesluit

Saneren en innoveren

1. Als aanvulling op het financiële herstelplan een convenant 'Ontwikkelperspectief Almelo' te sluiten met de Provincie Overijssel met de volgende hoofdlijnen:
 - a. Almelo maakt af wat is afgesproken en voert het herstelplan uit. We versnellen alleen zolang dat verantwoord is. Uitgangspunt blijft dat wij de stad niet kapot bezuinigen en er ontwikkelperspectief is voor inwoners en ondernemers;
 - b. Te komen tot een pakket aan maatregelen dat voorziet in een betere ondersteuning en facilitering van de vraag van veelal Almelse bedrijven naar hoogwaardige bedrijventerreinen.
 - c. Ruimte te creëren voor het economisch ontwikkelperspectief van Almelo door onder conditie van steun van de Provincie een zonnepark op het bedrijvenpark Twente te ontwikkelen;
 - d. De gezamenlijke doelen voor duurzaamheid en energietransitie te verbinden aan het gebiedsprogramma Nieuwstraatkwartier dat gericht is op het versterken van de kracht van de lokale samenleving;
 - e. Bij verkoop van aandelen Enexis en Vitens een maximaal bedrag van 650.000 euro in te zetten voor een revolverend fonds verduurzaming en de cofinanciering van de verduurzaming van het Nieuwstraatkwartier;
2. In principe de Agenda voor Twente financieel te ondersteunen en de hoogte van de bijdrage afhankelijk te maken van de verkoop van de aandelen Twence;

Transformatie werk en zorg

3. Een brandbrief te sturen naar Provincie, VNG en Rijk voor een financieel verlichtingsbudget Decentralisaties tot 2022;
4. Tot en met 2020 een bedrag van maximaal 6,9 miljoen euro te blijven toevoegen om de transformatie naar voorliggende voorzieningen verder vorm te geven;

5. Een aantal concrete bezuinigingsmaatregelen te nemen die snel gerealiseerd kunnen worden met beperkte effecten voor de stad en haar inwoners;
6. Een taakstellend budget van 4,2 miljoen euro vast te stellen voor de uitvoering van het minimeleleld en te komen tot vernieuwing van het beleid;
7. De pilot Collectieve Ziektekostenverzekering nog 1 jaar door te laten lopen en op basis van de evaluatie te bepalen of en hoe de ziektekostenverzekering structureel wordt opgenomen in de meerjarenbegroting.

Binnenstad met herwonnen identiteit

8. Met de Herstructureringsmaatschappij Overijssel de leegstand aan te pakken en te komen tot een compactere binnenstad;
9. Met het initiatief 'De Nieuwe Winkelstraat' te komen tot een DNA-profiel voor de Binnenstad;
10. Via het Programma Stadsbeweging van de Provincie Overijssel te werken aan de versterking van beleving en identiteit van de binnenstad.

Bij de begroting de volgende financiële besluiten te verwerken

11. Het incidentele bedrag van 4,6 miljoen euro van het dividend van Cogas toe te voegen aan de algemene reserve;
12. Voor de komende drie jaar maximaal 4,5 miljoen euro in te zetten voor de doorontwikkeling van de gemeentelijke organisatie onder de voorwaarde dat de raad jaarlijks een separaat kredietvoorstel ontvangt met nadere onderbouwing;
13. Op Onderwijshuisvesting 300.000 euro te bezuinigen
14. Op de pgb's 200.000 euro te bezuinigen
15. Op de Participatiewet een taakstelling op te leggen van 200.000 euro 2018, oplopend tot 600.000 euro vanaf 2019;
16. Voor de pilot Collectieve ziektekostenverzekering 2018 400.000 euro te financieren uit de investeringsagenda en bij de begroting 2018 400.000 euro te vinden in bestaande projecten uit het sociale domein;
17. Voor de hoofdtaakvelden in de begroting de volgende incidentele bedragen beschikbaar te stellen bij de begroting 2018:
 - a. voor het organiseren van de gemeenteraadsverkiezingen 130.000 euro;
 - b. voor de Omgevingswet 250.000 euro;
 - c. voor het archief 60.000 euro;
 - d. voor de uitvoering van de Havenvisie 30.000 euro voor de jaren 2018 t/m 2021;
 - e. voor het opbouwen en ontwikkelen van de Omgevingsdienst Twente 100.000 euro.

Inleiding

Ieder jaar stelt de gemeenteraad de Perspectiefnota vast. Dit doet zij als basis voor de meerjarenbegroting. Voor de Perspectiefnota 2017 hielden we diverse beeldvormende en oordeelsvormende politieke beraden over de belangrijkste onderwerpen uit de begroting.

Financiële opgave verslechterd

Almelo heeft vanaf 2010 voor 50 miljoen structureel en voor 110 miljoen incidenteel bezuinigd. De ambtelijke organisatie is gekrompen van 800 naar 600 fte. Voor de komende periode staat een bezuinigingsopgave van ruim 7 miljoen euro open. Almelo kampt, net als ongeveer 25% van de gemeenten in Nederland, met oplopende tekorten bij de decentralisaties van de Jeugd, Wmo en Participatiewet. De meest recente cijfers van het CBS tonen aan dat in Twente Almelo het hoogste beslag op de Jeugdzorg heeft. Almelo krijgt daarnaast een extra financiële opgave door voornamelijk autonome ontwikkelingen in het sociaal domein (stijging zorgkosten J-GGZ, gevolgen uitspraak Centrale Raad van Beroep, krompen van rijksbudgetten). Almelo zal los van financiële verlichting van het Rijk ook zelf maatregelen moeten nemen om de negatieve spiraal te doorbreken. Vanwege de complexiteit van het vraagstuk en de forse financiële opgave denken wij dat het verstandig is om de aanpak te faseren.

- Op de korte termijn (2017-2018) geven wij maximale prioriteit aan het realiseren van de bestaande taakstelling van 1,5 miljoen euro (reductie zorgkosten) en gaan na of het lukt om met de ingang gezette maatregelen een meeropbrengst te realiseren.
- Voor de middellange termijn (2018-2020) stellen wij een pakket aan maatregelen vast dat bestaat uit een aantal concrete bezuinigingsmaatregelen die snel te realiseren zijn en aanvullende preventieve maatregelen uit te werken die ervoor zorgen dat wij problemen eerder

signaleren en kunnen aanpakken. Deze maatregelen moeten ervoor zorgen dat op zijn minst het extra tekort dat is ontstaan wordt weggewerkt.

- Voor de lange termijn (2020-2022) in kaart te brengen welke innovaties nodig zijn om te komen te een neerwaartse trend waar het gaat om de bijdrage vanuit de algemene middelen (6,9 miljoen euro).
- Een financiële terugvaloptie (plan B) met (ingrijpende) maatregelen uit te werken als aannames ten aanzien van de besparingen en de transformatie onverhoopt niet uitkomen

Investeringswensen raad, stad en experts

Bij de voorbereiding van de Perspectiefnota hebben de fracties uit de gemeenteraad hun investeringswensen kenbaar gemaakt. Deze zijn voorgelegd aan het Almelo Panel. Als belangrijkste onderwerpen noemt het Almelo Panel: 1. een beter vestigingsklimaat, 2. afmaken wat is afgesproken, 3. meer werkgelegenheid en 4. verminderen van armoede. Als minst belangrijke onderwerpen werden genoemd: erfgoedbeleid, meer sportvoorzieningen, duurzaamheid en verbeteren leefbaarheid

Twee experts adviseerden ons te investeren in: innovatie op de transformatie in het sociale domein, de samenhang in het beleid (programmatisch werken), bevorderen van ondernemerschap, de kloof met 'verweesde inwoners' herstellen en duurzaamheid.

Beoogd effect

De Perspectiefnota 2017 vormt de basis voor de meerjarenbegroting 2018-2022. Met de voorgestelde besluiten blijft Almelo binnen de afgesproken hersteltermijn van 1 januari 2022. Hiervoor zijn nodig de inzet eigen middelen, een actieve lobby voor toereikende Rijksbudgetten, inhoudelijke samenwerking met de Provincie Overijssel en inzet op 'afmaken wat is afgesproken'.

Argumenten voor

1.1 Het convenant biedt ontwikkelperspectief op de gezamenlijke opgaven van energietransitie, duurzaamheid, gebiedsprogramma Nieuwstraatkwartier en economisch profiel

1.1.b Een beter economisch profiel basis voor economische structuurversterking

Op basis van een duidelijk economisch profiel voor Almelo gaan wij na hoe wij beter tegemoet kunnen komen aan de vraag van bedrijven (vaak al gevestigd in Almelo) die op zoek zijn naar kwalitatief hoogwaardige bedrijventerreinen (clustering bedrijven, goede ontsluiting) maar die niet passen binnen de kaders van het XL- Businesspark. Samen met de Provincie Overijssel gaan wij na hoe dit beter kan en welke maatregelen (verbetering huidige locaties, verplaatsing / clustering naar andere plekken in Almelo) mogelijk zijn. Voor terreinen die niet meer voldoen aan de kwaliteitseisen kijken wij naar andere functies. De Provincie Overijssel wordt gevraagd hierbij Almelo te ondersteunen.

1.1.c Duurzaamheidswensen van de raad krijgen vorm

Concreet wordt voorgesteld Almelo te ondersteunen bij de ontwikkeling van een zonnepark op het bedrijvenpark Twente. Zo wordt ook invulling gegeven aan de wens van de raad om zonneparken te realiseren. In de raad is veel aandacht voor de noodzaak te investeren in duurzaamheid. Het convenant maakt het mogelijk een revoluerend fonds in te stellen waarbij we de investeringen voor beide partijen én voor inwoners van het Nieuwstraatkwartier laten renderen. De gerichte inzet past bij het aanbrengen van focus en bij het realiseren van doelstellingen op de hoofdpogave Saneren en Innoveren.

1.1.d + e Energietransitie en het verbeteren van het Nieuwstraatkwartier kunnen goed samengaan

De provincie Overijssel wil zichtbaar en concreet werken aan de energietransitie. Almelo wil investeren in de Nieuwstraatkwartier. Provincie en gemeente creëren meerwaarde door een impuls te geven aan de fysieke transformatie van het Nieuwstraatkwartier via energiebesparende- en klimaatbestendige maatregelen. Via de fysieke ingrepen kunnen we in het Nieuwstraatkwartier ook werken aan het herstel van het vertrouwen van de bewoners in de overheid en de beoordeling van de eigen wijk verbeteren

2.1 Economische potentie van Twente is gezamenlijk belangen met gezamenlijke verantwoordelijkheid

Almelo heeft indirect al verantwoordelijkheid genomen voor het versterken van de economische potentie van Twente met het treffen van een voorziening op de bedrijventerreinen ter waarde van 10,5 miljoen euro in het kader van de regionale bedrijventerreinvisie. Indirect is daarmee al een stevige bijdrage aan de Agenda voor Twente geleverd. Daarnaast wil Almelo in principe een financiële bijdrage

leveren aan de Agenda voor Twente. Gelet op de signalen uit de Almelose raad moet daarvoor het uitvoeringsprogramma meer aansluiten op de Almelose bedrijven. Financiering is mogelijk door in gezamenlijkheid te werken aan een gunstige verkoopregeling van de Almelose aandelen van Twente die eind 2017 haar beslag moet krijgen.

3.1 Adequate zorg en ondersteuning voor inwoners is een gezamenlijke verantwoordelijkheid

Almelo heeft in Twente met 11% het hoogste beslag op de Jeugdzorg. Het Rijk moet een zodanige budgettaire situatie creëren dat taken goed kunnen worden uitvoeren. De indexatie van budgetten moet op orde komen. Het is tijd om de gemeentelijke 3D-budgetten mee te laten groeien met de groei van de zorg- en participatiebudgetten op de Rijksbegroting om te voorkomen dat een onbedoelde extra korting ontstaat. Om gemeenten met grote financiële problemen te ondersteunen zijn extra middelen nodig in de vorm van een periode van zo'n 4 jaar. Almelo is een 'extra' nadeelgemeente omdat forse tekorten in het grondbedrijf structureel doorwerken in de meerjarenbegroting. Almelo heeft nu 110 miljoen euro afgeboekt op woon- en werklocaties en daarmee een bijdrage geleverd aan het oplossen van het overschot aan programmering op Twents niveau. De belastingbetaler in Almelo wordt echter nu wel onevenredig hard getroffen. Om de potentie van Twentse samenwerking echt ten volle te kunnen benutten is verlichting en compensatie nodig.

4.1 Negatieve spiraal voorkomen en blijvende inzet op preventie

Er is geen reden om de centrale uitgangspunten van de transformatie van zorg ter discussie te stellen. De resultaten laten zien dat de aannames die ten grondslag liggen aan de transformatie correct zijn en een bijdrage leveren aan het verminderen van de zorgvraag. We stellen daarom voor het huidige beleid verder uit te voeren, scherp te kijken naar mogelijkheden om aanvullend te besparen op de kosten van zorg en concreet te bepalen waar innovatie nodig is om te komen tot verdere besparingen. Uitkomst van deze maatregelen moet zijn dat wij in ieder geval de extra tekorten kunnen wegwerken en bij een meeropbrengst ook middelen kunnen vrijspelen. Er worden geen keuzes gemaakt, waarvan de effecten niet overzien kunnen worden of waarbij de uitkomst ook kan zijn dat de tekorten op de langere termijn oplopen. Het voordeel van deze optie is dat daarmee het ontstaan van een negatieve spiraal wordt voorkomen en datgene wat u wilt bereiken (beleid) centraal staat.

5.1 Concrete bezuinigingsmaatregelen met beperkte effecten

Voor de korte termijn (jaarschijf 2018) nemen wij bezuinigingsmaatregelen die wij snel kunnen realiseren en waarvan wij verwachten dat er geen nadelige effecten zijn voor de opdracht om te besparen op de zorgkosten. Het gaat dan om:

- a. Onderwijshuisvesting (300.000 euro). Door o.a. de verwachte krimp van het aantal leerlingen kunnen wij rekening houden met een lagere bijdrage voor onderwijshuisvesting.
- b. Aanpak persoonsgebonden budget (pgb) (200.000 euro). In Almelo doen in verhouding tot andere gemeenten veel inwoners een beroep doen op een pgb. Ook is duidelijk dat de huidige inzet van Persoonsgebonden Budgetten op het terrein van begeleiding en dagbesteding niet altijd effectief is. Een aanpassing van de Almelose aanpak zal leiden tot een verlaging van de uitgaven.
- c. Extra maatregelen Participatiewet (600.000 euro). We investeren in nieuwe maatregelen gericht op arbeidsmarktactivering (met bijzondere aandacht voor doelgroepen die nu moeilijk aan het werk komen en realiseren van snellere omscholingstrajecten). Dit levert 200.000 euro op. Wij nemen een taakstelling van 400.000 euro op om het negatieve subsidieresultaat op de WSW te verminderen. De uitvoering van wettelijke taken op het gebied van de WSW staat daarbij op geen enkele wijze ter discussie.

6.1 Minimabeleid effectiever laten renderen

Samen met de raad en partijen in de stad hebben wij in de opmaat naar deze Perspectiefnota 2017 gesproken over de toekomst van het minimabeleid. Hiervoor zijn verschillende scenario's opgesteld. Op basis van de inbreng vanuit de raad bij verschillende politiek beraden, stellen wij voor om het huidige minimabeleid te veranderen in een aanpak waarin maatwerk, integrale aanpak van leefgebieden, vroeg signaleren van financiële problemen en preventie centraal staan. Om zo te komen tot een effectievere aanpak van de problematiek en een taakstellend budget van 4,2 miljoen euro voor het minimabeleid vast te stellen.

7.1 Collectieve ziektekostenverzekering: eerst evalueren en dan bijstellen

Op basis van het gebruik zien we dat de verzekering in een behoefte voorziet. Op basis van de evaluatie van de regeling ontvangt u een voorstel voor het al dan niet voortzetten van de regeling en de

structurele financiering. Wij gaan in de evaluatie na of de regeling een bijdrage levert aan een afname van kosten in de zorg. Zowel bij ons en bij anderen (zorgaanbieders en zorgfinanciers). Als dat het geval blijkt te zijn, ligt het voor hand om bij het voortzetten van de regeling ook nadrukkelijk te kijken naar de financiële bijdrage die deze partijen kunnen leveren. Lukt dat niet, dan zullen wij moeten stoppen met de regeling tenzij er in de raad draagvlak is om bestaande regelingen binnen het minimabeleid te stoppen en te versoberen.

8.1 *Aanpak leegstand Binnenstad mogelijk maken door samenwerking met partijen*

Er is zichtbaar en hard gewerkt aan de fysieke vernieuwing van de binnenstad. Er is ruimte geboden aan nieuwe initiatieven en waar mogelijk zijn gerichte maatregelen genomen om de binnenstad te verbeteren. Daarbij is de aandacht gericht geweest op de ontwikkeling van het eigen vastgoed en infrastructurele maatregelen. Acties op vergroten van beleving en sfeer in de binnenstad (niet- fysieke maatregelen) en aanpak leegstand lopen achter. Samenwerking in/met de stad vraagt om verbetering en een gedeeld programma met financieel perspectief. Een gezamenlijke aanpak Leegstand met de Provincie Overijssel en de herstructuringsmaatschappij Overijssel biedt kansen en mogelijkheden om te komen tot een levendige, compactere binnenstad. Op basis van een helder profiel kan worden gekomen tot een lange termijn strategie die gemeenten, ondernemers en vastgoedeigenaren in staat stelt de binnenstad van Almelo te transformeren. Dat sluit ook aan op de visie van De Nieuwe Winkelstraat en bij het Programma Stadsbeweging.

12.1 *Incidenteel budget noodzakelijk voor een wendbare en toekomstbestendige organisatie*

Er is een gezamenlijk gevoelde opgave te werken aan het herstel van vertrouwen in onze gemeente. Organisatorisch wordt nu invulling gegeven aan de ambitie om de dienstbaarheid aan de stad, de mensen en de initiatieven te vergroten. Centrale elementen in de doorontwikkeling zijn programmatisch en multidisciplinair samenwerken op de hoofdopgaven en actieve inzet op stadsdeelmanagement. Dat helpt bij een sterkere verbinding met de stad en het beter en sneller faciliteren van initiatieven van inwoners. Op deze manier ontstaat een wendbare en toekomstbestendige organisatie die maatschappelijke veranderingen aan kan.

Kanttekeningen

1.1 *Het convenant biedt geen oplossing voor alle investeringswensen van de raad*

De financiële situatie van Almelo heeft tot gevolg dat het college geen extra budget heeft opgenomen voor alle zaken die door de raad zijn aangedragen of wenselijk zijn voor de veranderopgave van de stad. Met het convenant wordt wel tegemoet gekomen aan het door de raad gewenste economische ontwikkelperspectief, energietransitie en het gebiedsgericht werken. Op deze wijze kunnen beide partijen hun investeringen beter later renderen. Het renderen van investeringen is een voorwaarde van de toezichthouder. Door te werken aan een gezamenlijke agenda wordt hieraan maximaal invulling gegeven.

4.1 *Door de inzet van eigen middelen kunnen investeringswensen niet worden gehonoreerd*

De tekorten in Almelo worden voornamelijk veroorzaakt door de te lage Rijksbudgetten die in een te hoog tempo afnemen en de voorziening voor de werklocaties. Zonder die uitkomst hadden we een positief perspectief gehad met ruimte voor investeringen. Het ingezette beleid voor de decentralisaties is effectief en vraagt om doorzetting van dat beleid. Dat heeft tot gevolg dat investeringswensen uitgesteld moeten worden. Het financiële verlichtingsbudget waarvoor ook de VNG lobby voert is nodig om ook ruimte te krijgen voor de investeringswensen van raad en stad.

7.1 *Een taakstellend budget van 4,2 miljoen voor Minimabeleid vraagt scherpe maatregelen*

Om zowel te komen tot een transformatie van de aanpak en uit te gaan van een taakstellend budget van 4,2 miljoen euro is het nodig om scherpe maatregelen te nemen. Het stoppen met voorzieningen zoals Jeugdfonds en/of Almelo Doet Mee ligt vanuit de gedachte om te komen tot een meer preventieve aanpak niet direct voor de hand. We vinden de oplossing door de extra Klijnsma-middelen (515.000 euro) toe te voegen aan het totale budget voor minimabeleid, we ontwikkelen een voorstel om een voorliggende voorziening voor bewindvoering in te voeren en we zetten in op een andere aanpak van armoede. Een aanscherping in de aanpak rondom schuldhulpverlening speelt hierin een belangrijke rol.

8.1 *Uitgangspunt: de collectieve ziektekostenverzekering moet een bijdrage leveren aan de afname van kosten van de zorg*

Door de toenemende kosten in het sociaal domein (zorgkosten en minimabeleid) komt de financiering van de collectieve ziektekostenverzekering onder druk te staan. Met de collectieve ziektekostenverzekering is een bedrag van ruim 800.000 euro gemoeid. Deze kan zonder ingrijpende maatregelen niet opgenomen worden binnen het taakstellende budget van 4,2 miljoen euro voor minimabeleid. Om te voorkomen dat de kosten van de regeling (800.000 euro) verder toenemen, stellen wij voor om na te gaan of de regeling meer toegesneden kan worden op specifieke doelgroepen. Een scherpe evaluatie en gesprekken met zorgverzekeraars legt de basis voor een definitieve afweging door de raad

12.1 Claim organisatieontwikkeling wijkt af van eerder vastgestelde uitgangspunt om alle incidentele middelen in de algemene reserve te storten

Om de gewenste resultaten op de hoofdpogaven te boeken is het noodzakelijk nu een andere organisatiestructuur en -cultuur te implementeren. Staand beleid is dat frictiekosten ieder jaar separaat worden voorgelegd. Met dit voorstel wordt het bedrag in de algemene reserve geplaatst en kan de raad ieder jaar de frictiekosten met een nadere onderbouwing vaststellen.

Alternatieven

Bij het opstellen van deze Perspectiefnota is verkend wat de mogelijkheden zijn om de extra tekorten in het sociale domein weg te werken en de aanvullende structurele bijdrage vrij laten vallen. Concreet zou dat betekenen dat wij (fors) moeten bezuinigen op taken waar de gemeente Almelo zelf de grootste beleidsvrijheid heeft. Dat betekent dat Almelo de huidige transformatie van de zorg (grotendeels) moet stopzetten en ervoor kiest om hoofdzakelijk wettelijke taken op een minimum niveau uit te voeren. Concreet zal een plan B betekenen dat wij (fors) moeten bezuinigen op taken waar de gemeente Almelo zelf de grootste beleidsvrijheid heeft. Dat betekent dat Almelo de huidige transformatie van de zorg (grotendeels) moet stopzetten en ervoor moet kiezen om hoofdzakelijk wettelijke taken op een minimum niveau uit te voeren. Concreet gaat het dan om extra bezuinigingen op:

- Halveren of stoppen van het huidige welzijnswerk;
- Stoppen met re-integratie. Of halveren van deze budgetten;
- Besparen op onderhoudsbudgetten maatschappelijk vastgoed, sportaccommodaties etc;
- Generieke korting op sportsubsidies;
- Generieke korting op cultuurbudgetten of gericht bezuinigen op cultuur door subsidie aan bibliotheek te beperken, te stoppen met de subsidie aan NAXT/Studio 15 of een korting in te boeken op de subsidie aan de theaters in Almelo;
- Verlagen van inkomensgrens voor het minimabeleid.

Dergelijke maatregelen zijn contrair aan de uitgangspunten voor bezuinigingen die u eerder hebt vastgesteld. Ook is de kans groot dat deze bezuinigingen ervoor zorgen dat de tekorten op de langere termijn nog verder oplopen. Een dergelijke negatieve spiraal willen wij voorkomen.

Kosten, opbrengsten, dekking en preventief toezicht

Het financiële perspectief liet na het vaststellen van de programmabegroting 2017 een positief resultaat zien. Na het opstellen van de programmabegroting 2017 is de financiële opgave gewijzigd. Hoofdzakelijk is dit het gevolg van landelijke, externe ontwikkelingen in het sociale domein, waarvan de financiële consequenties in het eerste kwartaal duidelijk werden. Wij verwachten structureel, significante tekorten bij de uitvoering van de decentralisaties in het sociale domein ondanks alle inspanningen om die tekorten te laten dalen. De toegekende rijksmiddelen zijn voor de lokale uitvoering onvoldoende. Naast de eigen middelen welke wij nu al toevoegen aan het sociaal domein (6,9 miljoen euro vanaf 2020) is nog eens 2,7 miljoen (2020) extra nodig. Dit betekent een extra bezuinigingsopgave van 2,7 miljoen euro (2020) voor het sociaal domein.

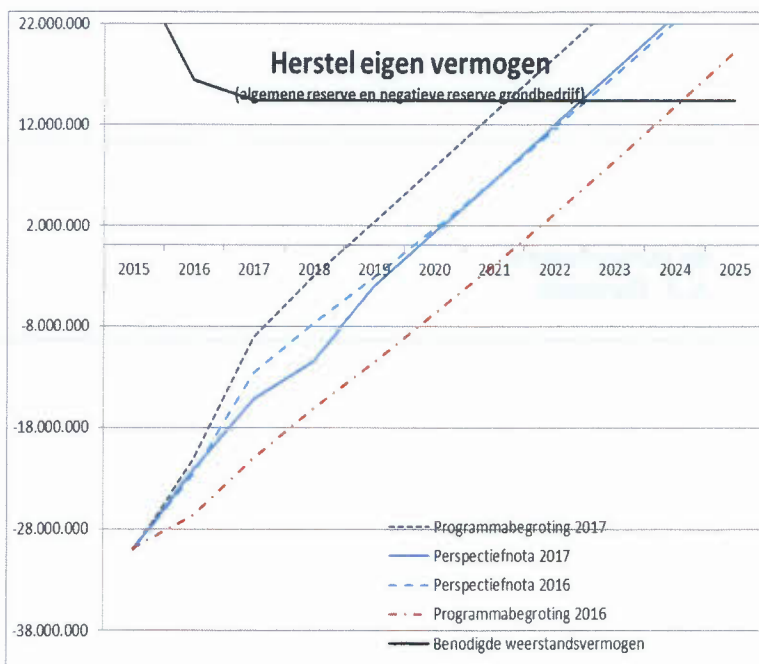
Het college vindt dit onwenselijk en stelt voor te blijven inzetten op het behoud van cruciale basisvoorzieningen in de stad en te investeren in de omslag van dure zorg naar voorliggende voorzieningen en daarvoor de komende jaren 6,9 miljoen te blijven toevoegen aan het sociaal domein (Jeugd, Wmo en Participatiewet). Wel heeft het college enkele bezuinigingsvoorstellen (totaal 1,1 miljoen per 2020) opgenomen om de gevolgen binnen het sociale domein (gedeeltelijk) te dempen. Het gaat hierbij om maatregelen welke de transformatie in het sociaal domein niet verstoren maar wel op korte termijn financieel effect hebben.

Bedragen x 1 miljoen		2018	2019	2020	2021
Meerjarenraming voor perspectiefnota 2017		2,40	2,19	1,33	1,24
MUTATIES PN 2017					
V.1	- Opbrengst dividenduitkering Cogas	4,60			
V.3	- Effecten decentralisaties jeugd, Wmo en Participatie	-3,16	-3,31	-2,65	-2,11
V.3	- Aanvullende maatregelen 'no regret'	0,70	1,10	1,10	1,10
VI.1	- Organiseren van verkiezingen	-0,13			
VI.1	- Archiefbewaarplaats	-0,06			
VI.3	- Binnenhavenvisie, uitvoeringsprogramma	-0,03	-0,03	-0,03	-0,03
VI.8	- Ontwikkelbudget Omgevingsdienst Twente	-0,10			
VI.9	- Omgevingswet	-0,25	pm	pm	pm
	- Investeringswensen raad	p.m.			
Totaal mutaties perspectiefnota 2017		1,57	-2,24	-1,58	-1,04
Saldo na concept perspectiefnota 2017		3,97	-0,05	-0,25	0,21

Het huidige perspectief laat een (structureel) tekort zien in de komende jaren. Het jaar 2021 laat een licht positief saldo zien. Het doel van het college is om bij de programmabegroting 2018 te komen tot een sluitende begroting 2018 en meerjarenraming. Het college wil zich blijven inzetten voor het behoud van cruciale basisvoorzieningen in de stad. Omdat de verandering van de financiële opgave hoofdzakelijk het gevolg zijn van landelijke, externe ontwikkelingen in het sociale domein zijn we ook afhankelijk van de aanpassingen van rijksbudgetten. Een eerste aanpassing heeft plaatsgevonden bij de meicirculaire 2017. De stijging van de macrobudgetten is onvoldoende geweest om de gevolgen aan de kostenkant op te vangen.

Herstelplan

De jaarrekening 2016 laat (na resultaatbestemming) een negatief resultaat zien van 8,5 miljoen euro. Dit is inclusief een voorziening van 10,5 miljoen euro voor de werklocaties. Het resultaat wordt ten laste van de algemene reserve gebracht. Dit heeft een negatief effect op het herstel van het eigen vermogen. Ook het resultaat van de meerjarenraming zoals opgenomen in deze perspectiefnota zal ten laste van de algemene reserve gaan. Dit heeft een negatief effect op het herstelplan. Dit betekent dat we ongeveer op de hersteltermijn zitten zoals bij de Perspectiefnota 2016. Wel ligt er een claim op de algemene middelen voor frictiekosten van de reorganisatie.

Risico's

Een aantal risico's kan nog van invloed zijn op het gepresenteerde perspectief.

Openstaande bezuinigingstaakstelling van ruim 7 miljoen

In het perspectief is rekening gehouden met het, de komende jaren, nog realiseren van ruim 7 miljoen euro aan bezuinigingen. Dit betekent dat als bezuinigingen niet gerealiseerd worden en geen alternatieven worden vastgesteld, ze ten laste van het perspectief gaan.

Strategisch meerjarig investeringsprogramma openbare ruimte

De gevolgen van het Strategisch meerjarig investeringsprogramma (Smip) openbare ruimte zijn op dit moment nog niet in beeld. De consequenties kunnen gevolgen hebben voor het gepresenteerde perspectief.

Decentralisaties: rijksbudgetten

De inschatting van de meerjarige gevolgen van de decentralisaties is gemaakt op basis van de informatie en kennis die op dit moment beschikbaar is. Het rapport van AEF geeft aan dat landelijk op een aantal vlakken specifieke informatie en de structurele doorwerking hiervan gemist wordt. Dit maakt dat we op dit moment nog steeds risico's lopen op de budgetten van de decentralisaties. Ook over het verloop van de meerjarige rijksbudgetten is nog onduidelijkheid.

Preventief toezicht

Er is een aantal gesprekken met de toezichthouder geweest. Hierbij is de financiële situatie van Almelo besproken. Afgesproken is dat er een balans moet zijn tussen investeren en bezuinigen, met het oogmerk dat de stad niet kapot bezuinigd moet worden. Het college heeft in deze concept perspectiefnota, met uitzondering van de gevolgen van de decentralisaties, geen structurele lastenuitzetting opgenomen. Dit is in lijn met de afspraken rond het financieel herstel. Alleen noodzakelijke incidentele uitgaven zijn opgenomen. De toezichthouder heeft het college van Almelo aangegeven dat de initiële hersteltermijn (begroting 2016) gehandhaafd moet blijven. Gezien de financiële situatie van Almelo kan de toezichthouder zich voorstellen dat een versnelling niet mogelijk is. Dit betekent dat preventief toezicht ook na dit jaar mogelijk zal worden gecontinueerd. De programmabegroting 2018 zal hiervoor het volgende ijkmoment zijn. Naast het herstellen van het eigen vermogen is ook het presenteren van een structureel en reëel sluitende begroting en/of meerjarenraming een voorwaarde van de provincie.

Vervolg

10 juni - Motiemarkt

20 juni - Politiek beraad

29 juni - Raadsbehandeling

Bijlagen

Perspectiefnota 2017, reg.nr 59480

Burgemeester en Wethouders van Almelo,

de secretaris,
F.W. van Ardenne

de burgemeester,
A.J. Gerritsen

De Raad van de Gemeente Almelo:

Gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van;

Besluit:

Saneren en innoveren

1. Als aanvulling op het financiële herstelplan een convenant 'Ontwikkelperspectief Almelo' te sluiten met de Provincie Overijssel met de volgende hoofdlijnen:
 - f. Almelo maakt af wat is afgesproken en voert het herstelplan uit. We versnellen alleen zolang dat verantwoord is. Uitgangspunt blijft dat wij de stad niet kapot bezuinigen en er ontwikkelperspectief is voor inwoners en ondernemers;
 - g. Te komen tot een pakket aan maatregelen dat voorziet in een betere ondersteuning en facilitering van de vraag van veelal Almelse bedrijven naar hoogwaardige bedrijventerreinen.
 - h. Ruimte te creëren voor het economisch ontwikkelperspectief van Almelo door onder conditie van steun van de Provincie een zonnepark op het bedrijvenpark Twente te ontwikkelen;
 - i. De gezamenlijke doelen voor duurzaamheid en energietransitie te verbinden aan het gebiedsprogramma Nieuwstraatkwartier dat gericht is op het versterken van de kracht van de lokale samenleving;
 - j. Bij verkoop van aandelen Enexis en Vitens een maximaal bedrag van 650.000 euro in te zetten voor een revolverend fonds verduurzaming en de cofinanciering van de verduurzaming van het Nieuwstraatkwartier;
2. ~~In principe de Agenda van Twente financieel te ondersteunen en de hoogte van de bijdrage afhankelijk te maken van de verkoop van de aandelen Twence~~
In principe akkoord met een agenda van Twente;
 - a. Onder voorwaarde dat de aandelen Twence worden verkocht en daarmee de Agenda van Twente kan worden gefinancierd;
 - b. En de gemeenteraad zich achter de agenda van Twente kan stellen
 - c. Zodat later een koppeling zou kunnen worden gerealiseerd met de investeringsagenda van Almelo in de begroting 2018;

Transformatie werk en zorg

3. Een brandbrief te sturen naar Provincie, VNG en Rijk voor een financieel verlichtingsbudget Decentralisaties tot 2022;
4. Tot en met 2020 een bedrag van maximaal 6,9 miljoen euro te blijven toevoegen om de transformatie naar voorliggende voorzieningen verder vorm te geven;
5. Een aantal concrete bezuinigingsmaatregelen te nemen die snel gerealiseerd kunnen worden met beperkte effecten voor de stad en haar inwoners;
6. Een taakstellend budget van 4,2 miljoen euro, ~~waarin uitdrukkelijk niet inbegrepen zijn de Klijsma-middelen~~, vast te stellen voor de uitvoering van het minimabeleid en te komen tot vernieuwing van het beleid;
- 6a. ~~De Klijsma-middelen (€ 515.000) zullen worden ingezet conform de bestuurlijke afspraken tussen het Rijk en de VNG~~
7. De pilot Collectieve Ziektekostenverzekering nog 1 jaar door te laten lopen en op basis van de evaluatie te bepalen of en hoe de ziektekostenverzekering structureel wordt opgenomen in de meerjarenbegroting.

Binnenstad met herwonnen identiteit

8. Met de Herstructureringsmaatschappij Overijssel de leegstand aan te pakken en te komen tot een compactere binnenstad;
9. Met het initiatief 'De Nieuwe Winkelstraat' te komen tot een DNA-profiel voor de Binnenstad;
10. Via het Programma Stadsbeweging van de Provincie Overijssel te werken aan de versterking van beleving en identiteit van de binnenstad.

Bij de begroting de volgende financiële besluiten te verwerken

11. Het incidentele bedrag van 4,6 miljoen euro van het dividend van Cogas toe te voegen aan de algemene reserve;
12. ~~Voor de komende drie jaar maximaal 4,5 miljoen euro in te zetten voor de doorontwikkeling van de gemeentelijke organisatie onder de voorwaarde dat de raad jaarlijks een separaat kredietvoorstel ontvangt met nadere onderbouwing;~~
 - a. ~~Kennis te nemen dat de doorontwikkeling van de gemeentelijke organisatie voor de komende 3 jaar maximaal € 4,5 mln gaat vergen.~~
 - b. ~~De raad actief wordt betrokken en geïnformeerd over de inhoud en omvang van de tranches waarin de doorontwikkeling plaatsvindt.~~
 - c. ~~De doorontwikkeling wordt gedurende drie jaar als apart item opgenomen in de reguliere P&C cyclus, waarbij per begrotingsjaar een bedrag wordt begroot.~~
13. Op Onderwijshuisvesting 300.000 euro te bezuinigen
14. Op de pgb's 200.000 euro te bezuinigen
15. Op de Participatiewet een taakstelling op te leggen van 200.000 euro 2018, oplopend tot 600.000 euro vanaf 2019;
16. Voor de pilot Collectieve ziektekostenverzekering 2018 400.000 euro te financieren uit de investeringsagenda en bij de begroting 2018 400.000 euro te vinden in bestaande projecten uit het sociale domein;
17. Voor de hoofdtaakvelden in de begroting de volgende incidentele bedragen beschikbaar te stellen bij de begroting 2018:
 - a. voor het organiseren van de gemeenteraadsverkiezingen 130.000 euro;
 - b. voor de Omgevingswet 250.000 euro;
 - c. voor het archief 60.000 euro;
 - d. voor de uitvoering van de Havenvisie 30.000 euro voor de jaren 2018 t/m 2021;
 - e. voor het opbouwen en ontwikkelen van de Omgevingsdienst Twente 100.000 euro.

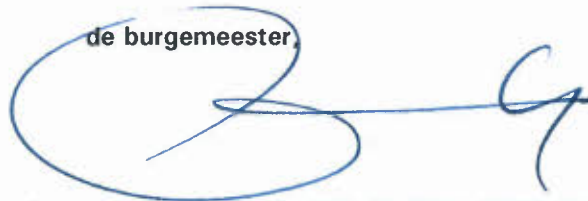
Gedaan in de openbare vergadering van 29 juni 2017,

de griffier,

drs. C.M. Steenberghe

de burgemeester,

A.J. Gerritsen